

OVIDIU

PRIMA

REVISTA LITERARA DOBROGEANA

APARE BI-LUNAR

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA

CERCUL LITERAR „OVIDIU“

CONSTANȚA

Sumariul No. 9

Mihail Strajan, *Petru Vulcan*.—Adevărul și minciuna (versuri), *E. P. Nour*.—Marea Neagră (din geografia Dobrogei) *Lt. M. D. Ionescu*.—Despărțire (versuri), *Alex. St. Vernescu*.—Anecdote (studiu), *D. D. Stoenescu*.—Basm neterminat (versuri), *G. Crăciunescu*.—Visul lui Fabiu (fantazie), *Mihăescu-Nigrim*.—Pastel, *Alex. St. Vernescu*.—Nu știu (versuri), *G. Crăciunescu*.—Și ce-î mai fi făcând (versuri), *Alex. St. Vernescu*.—Scrisori însemnate, *Elena Dr. Turnescu, Rădulescu-Niger*.—Cronica revistei „Ovidiu”, *Redacția*.

CONSTANȚA

TIPOGRAFIA „AURORA” ILIE M. GRIGORIU & Co.

1899

CRONICA REVISTEI „OVIDIU“

Complectăm numărul Membrilor de onoare, cari au răspuns adresei noastre No. 206 din 31 Mai 1898.

Membrii de onoare

D-na *Zoe D. Sturdza* (și membră fondatoare).

D-na *Elena Dr. Turnescu*.

Grigorie Tocilescu (Președ. de onoare).

Spiru Haret (Ministrul Cultelor și instrucțiunii publice).

I. L. Caragiale (om de litere).

Ión Calinderu (Membru al Academiei române).

Vasile Urechia, (profesor universitar).

Lt. M. D. Ionescu (colaborator-fondator al revistei «Ovidiu»).

N. Rădulescu-Niger.

Mihăescu-Nigrim.

Balș (inginer).

Ión Bănescu (profesor-Avocat) Constanța.

Belcic (avocat) Constanța.

Mihail Strajanu Dr. în filosofie, profesor la liceul Carol I.

Iulius Zanne, (autorul operei premiate de Academia română: *Proverbiu român*).

Teodor Zadic.

Cap. Ionescu.

Concursul Instituției noastre culturale Cercul literar „OVIDIU“.

Pentru cea mai distinsă scriere cu subiectul determinat și anume:

«Studiu etnografic asupra diferitelor populațiuni locuitoare în Dobrogea, cu privire la origine, emigrațiune, limbă, port, aptitudini, moravuri, credințe și religione, «Cercul Ovidiu» va decerne un premiu de una sută lei.

Termenul concursului se fixază de la data publicării, până la 1 Aprilie.

Tote manuscrisurile vor fi însoțite de un plic închis în care se va cuprinde pe o carte de vizită numele autorului, localitatea, strada și No.

Studiul va fi lucrare originală și în întindere de cel puțin 2 côle de tipar formatul revistei «Ovidiu».

O comisiune compusă din trei bărbați

competenți vor examina manuscrisurile so-site spre a concura la premiu, care îl vor decerne pronunțându-se două părți contra unu. Raporturile comisiunii se vor publica în revistă. În caz când două lucrări se vor constata de o valoare egală premiul se va împărți în două. Stilizarea și expunerea clară a ideilor premiază ori ce altă calitate.

Manuscrisul premiat nu se va publica aiurea de cât după interval de cel puțin șese luni.

Conferințele și reprezentatiile Cercului literar «Ovidiu»

În cursul lunii Decembrie 1898, Instituțiunea noastră de cultură a ținut două conferințe literare urmate de reprezentații teatrale ast-fel: I-a în comuna Cara murat în sala școlei comunale în fața a peste 400 de țeranî: români și germanî; cea de a doua la Medgedie în fața tuturor orășenilor.

Succesul moral splendid în amândouă părțile.

Venitul net al acestor serate literare afară de cheltueli au rămas 600 lei.

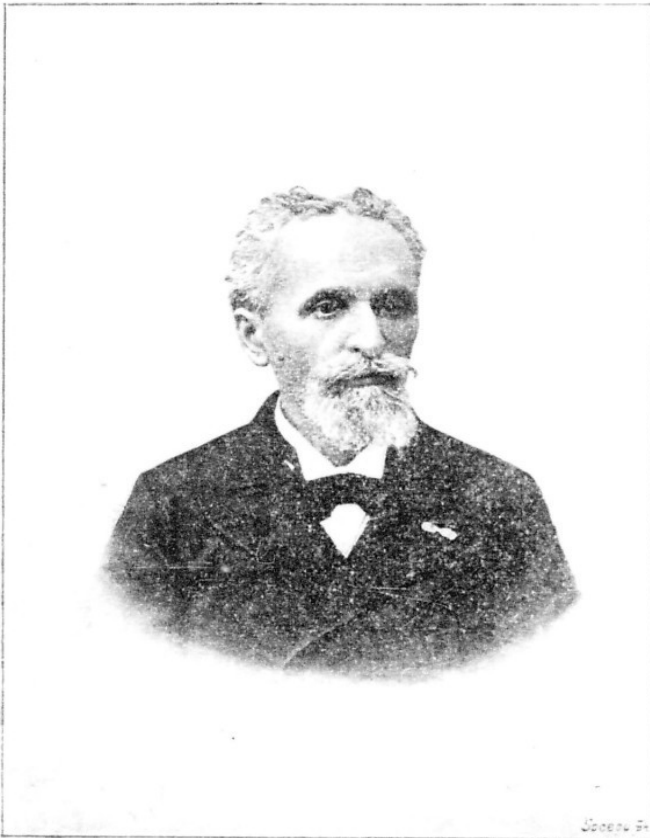
Cu această ocazie instituțiunea noastră ține să aducă căldurose mulțumiri D-lui Teodor Zadic, membrul nostru de onoare, și D-lui Ștefan Balicescu, membru corespondent, cari au contribuit din toate punctele de vedere la mărirea succesului.

Mulțumită acestor doi bărbați inteligenți, am putut obține sala școlei comunale, împotriva voinței D-lui Revisor școlar, care n'a voit cu nici un preț să ne facă această favoare; în urma de care președintele Cercului «Ovidiu», telegafiând d-lui Ministru al Cultelor, a primit următorul răspuns, ordin deschis, căruia și D-l Revisor i se va supune volens-nolens.

*D-lui Președinte al Cercului Ovidiu,
Vă acordăm salele școlilor comunale
Dumnicile — presintați această auto-*

OVIDIU

PRIMA REVISTA LITERARA DOBROGEANA

MIHAIL STRAJAN

Doctor în filosofie, Profesor la Liceul «Carol» I din Craiova

MIHAIL STRAJAN

Impresii intime. — Biografie. — Operele-I didactice.

Mihail Strajan, mai mult de cât ori care din foștii mei profesori, este acela care mi-a lăsat impresii neșterse în suflet, amintiri ce nu se pot uita.

Acest profesor erudit, care face mare onoare Liceului Carol I din Craiova, neuitat va rămâne tuturor generațiilor tinere, cari s'au perindat pe băncile aceluși liceu, unde D-sa nu numai că ne-a învățat, dar ne-a făcut să simțim dulcea fagurelui limbei românești.

Mulțumită ingeniosului său metod de a ne introduce în materia limbei materne și de a continua, cu o asiduitate rară, firul prin care avea să ne îndrumeze mai departe să cultivăm ogorul literaturii didactice; lui i se cuvine lauda și recunoștința noastră pentru faptul că ne-a format stilul și ne-a îmbogățit mintea cu cunoștințele retorice și ale istoriei literaturii românești. Multor generațiuni li s'au deschis porțile universității, numai pentru motivul că s'a *invederat superioritatea ottenilor* (elevii D-lui Strajan) *în expunerea și stilizarea ideilor pentru bacalaureat*; așa se exprimase marele și neîntrecutul stilist român, repausatul întru fericire Alex. Odobescu, acela al cărui stil se revarsă ca un torent fermecător de căldură, lumină și frumusețe

Tinerii, cari la matematică abia obțineau nota 5, la literatură în general, unde stilul își avea rolul principal, obțineau fără multe efortări nouă și zece.

În sesiunea bacalaureatului din 1893, mi-aduc aminte titlul tesei ce ni s'a dat la literă: *Pentru ce învățăm morală filosofică în liceu?*

Nu e vorba, era de ajuns să fi dispus fie-care din colegii mei aspiranți la bacalaureat, de un mic capitalaș moral în suflet, pentru ca să fi putut obține un șeșe—cel puțin.

Dar nu e mai puțin adevărat, că e bună reușită depindea de modul de a se pricepe să-și expue fie-care ideile, apoi să le investiminteze cu haine de *mătasă sau de lână*—potrivit cu rangul și origina fie-căreia. Nu mă sfiesc a o mărturisi, că rezultatul ce l'am obținut la tesa filosofică era departe mult de cel de la matematică: zece la cea de întâi și cinci la cea din urmă.

Meritul reușitei atât eu precum și mulți ca mine îl datorăm D-lui Strajan.

Numai cine a avut fericirea să asiste, în interval de trei ani neîntrerupți la lecțiunile acestui magistru, este în stare să vorbească despre dînsul, să-l aprecieze calitățile.

Doctor în filosofie de la universitatea din Drezda, după cum voia arăta mai jos schițându-i biografia, Mihail Strajan e una din figurile marcante, printre marii noștri laborioși intelectuali. Inzestrat cu talentul puternic al scriitorilor clasici și mai presus de toate fiind de o energie extra ordinară, nu cunosc încă până în ziua de azi un al doilea profesor, care să-și îndeplinescă cu atâta zel, cu atâta punctualitate datoria misiunii sale pentru care a fost chemat. Deși isbit de nenorociri mari, în fața căror mulți ar fi desertat de la datorie, Strajan, ca cel mai viguros dintre stejari codrului, a resistat gróznicei furtuni—și atunci—în cea mai dureróasă cumpănă ce se presintă unui muritor, când perde frumósele sale odrasle, cum fuse cazul morței D-șórei Strajan, care absolvise a treia clasă secundară, și atunci zic,—bátrînul nemângăiat veghează neclintit la postul său, fără a șovăi un moment.

De pe înălțimea catedrei sale grăește adevărul, respândește lumina, apoteozează dreptatea.

Imparțial cu toți, nota lui este un grad perfecționat al cunoștințelor elevilor, care nu minte, care nu înșelă nici eu un miligram.

De cine se convinge că nu e apt încă pentru a păși pragul universității, îl reține locului încă un an, cu risicul de a-și crea dușmanii.

Interpret credincios, al adevărului, binelui și frumosului, profesorul meu, despre care vin cu iubire să scriu aceste rânduri, este tipul omului de caracter, pe care îl întâlnim atât de rar în viață.

Entuziast și iubitor de tot ce înalță sufletul omului, el luptă de ani îndelungați pentru instrucția tinerimei studice, pe care o vrea să fie cultă, însă și manierată.

El nu se mulțumește să ne instruiască numai, ci caută să ne dea și o educație potrivită culturii, de acea îl vedem scriind la codrul despre manierele elegante, pe care le dă publicității rezervând fondul pentru a se îmbrăca elevii săraci.

Tot dînsul este unul din principalii întemeietorii ai Ateneului din Craiova, pentru înflorirea căruia a muncit și munceste mult,

De câte ori cetățenii Craiovei n'au ascultat conferințele-l însemnate de pe tribuna aceluia Ateneu!

Incepînd cu *Convorbirile literare* ca să nu mai amintesc și de alte reviste mai bătrîne din țară și de peste munți, a fost prețiosul lor colaborator, îmbogățindu-le cu articolele sale ce sunt un izvor de cunoștințe profunde.

Dar în privința activității sale literare voi lăsa să vorbească în locul meu D-l Robert Hardouin, mai competente în a aprecia meritul și mai cu vază de cât mine.

Ast-fel sunt impresiile ce mi le-a lăsat acela, care m'a învățat să torn în formă nouă limba veche și înțeleptă.

Ferice de steaua acelor omeni, cari se pricep a se face neuitați prin marele lor calități.

Schită biografică

Iată ce spune D-l Robert Hardouin în *Encyclopedie contemporaine illustrée*

No. 308, 14 Noembre 1895, despre M. Strajan:

«Noi, Francezii, constatăm cu un simțiment de simpatie desinteresată stăruințele poporului român de a întipări patriei sale o direcțiune socială și intelectuală în raport cu a celorlalte puteri ale Europei septentrionale. Progrese minunate am constatat până acum în acest rînd de idei. Statul, mulțumită stabilității sale politice și luminelor Suvranului său, a putut să organizeze instrucțiunea publică, să înființeze numeroase școli și să formeze o pepinieră de profesori înzestrați cu cunoștințe enciclopedice și avînd, în cel mai mare grad, acea bărbăție de spirit, din care isvoresc simțimentele cavaleresti și leale.

«Aceștia, de alt-fel, nu neglijează nimic pentru a-și întinde suma cunoștințelor. Ei nu uită a vizita, în acest scop, marile centre intelectuale din străinătate și-i vedem când la Viena, când la Paris, sau la Berlin, alergînd pe la muzee, lucrînd în bibliotecă, în facultăți, vizitînd monumentele ca, la izvoarele însă-și ale științei, să-și adune elementele unei sănătoșe educațiuni.

«La rîndul nostru, de câte ori ni se prezintă ocașiunea, nu uităm de a semnală aci pe acele personalități dintre Români, cari ocupă un loc de frunte în vre-o ramură a cunoștinței omenești. Ca să corăspundem acestei regule, voim să dăm azi portretul, pôte fugitiv, însă sincer și adevărat, al unui scriitor . . . . d. profesor Strajan, ale cărui publicațiuni sunt pe drept apreciate de toți aceia, cari se interesează de progresul limbilor neolatine.

«Născut în 1841, într'un sat din Transilvania, d. profesor Strajan și-a început studiile clasice la școlile din Blaj. După terminarea liceului a trecut la București, unde a urmat cursurile facultății de litere. Luînd titlul de licențiat în litere și filosofie, fu trimis de guvern la universitatea din Paris pentru a-și complecta studiile. La începutul războiului din 1870 fu silit a trece în Germania, unde obținu gradul de doctor în filosofie.

«Intorcându-se în România la 1872, se destină pentru cariera profesorală și cultivarea literaturii. . . . Numit profesor de liceu d. Strajan fu unul din primii profesori, cari avură însemnata, însă dificila onoare de a introduce în școlile studiul sistematic al limbii și literaturii române. Rezultatele obținute ne grăbim a o spune fură incununate de succes. Pentru trebuința cursurilor sale a publicat o serie de manuale, între cari semnalăm: o gramatică română și deosebite manuale de stil, de literatură, de estetică și poetică. Aceste opere, scrise într'o limbă literară de o mare corectetă, i-au cîștigat aprobări unanime, cari în acest an (1895), au fost confirmate prin premiul Academiei române pentru cărțile didactice.

«Amintim aci, că Gramatica d-lui M. Strajan a fost aleasă pentru instrucțiunea Principelui moștenitor al regatului, în limba română, prin mijlocirea directă a profesorului Alteței Sale. Acesta este, credem noi, o onoare meritată, demnă de cunoștințele și caracterul acestui profesor, pe cât de modest pe atât de erudit.

«In afară de aceste lucrări filologice și pedagogice, d. Strajan, care acum e profesor și bibliotecar la liceul Carol I din Craiova, a publicat în jurnalele țării sale un însemnat număr de studii literare. Ast-fel, «Convorbirile literare», revista cea mai veche și mai autorizată din România, (și alte jurnale), au publicat mai multe articole interesante și bine apreciate. Iată titlurile câtor-va din aceste studii: «Principiul artei», «Realismul sau naturalismul în literatura contemporană», «Caracteristica poeziei moderne»; «Insemnătatea și misiunea poeziei în zilele noastre»; (Poesia primitivă, ca izvor al sistemelor filosofice și în special al mitologiei clasice și al basmelor; Despre Basme); «Despre Dante»; «Despre grădinele de copii»; «Educațiunea de sine însuși»; «Antăietatea elementului moral în natura omenescă și în educațiune» ș. a.

Mai multe din aceste lucrări au servit ca teme de conferințe, ținute la ateneul din Craiova, al cărui d. Strajan este unul din membrii cei mai influenți și mai ascultați. Dinsul e membru și al altor societăți literare și culturale din patria sa.

«Am consacrat acest studiu carierei d-lui Strajan, sperând a contribui după puterile noastre la propagarea lucrărilor sale care ni se par folositoare pentru progresul moral și intelectual al unui popor, a cărui înțelepciune și stăruințe le admirăm».

Așa își încheie articolul sudiu despre Strajan, D-l Robert Hardouin.

Una dintre monumentalele opere de literatură didactică de sigur este și va rămâne *Principii de Estetică și Poetică, de Mihail Strajan*.

Spre a ne da sēma de frumusețea stilului acestui maestru al limbei românești și de puterea sa de judecată reproducem din *Principii de Estetică și Poetică* analiza poeziei *Bălcescu murind*, de Alexandri:

«N. Bălcescu a fost unul din cei mai mari patrioți și cel mai călduros și devotat apostol al ideilor, cari au regenerat

poporul român în epoca entuziasmului național de la 1830 până după 1850. Viața lui aparține istoriei naționale și operele lui cuprind una din cele mai frumoase pagini în istoria literaturii noastre.

«După o pribegie de mai mulți ani prin țări străine, împreună cu alți capi ai mișcării de la 1848, Bălcescu, mistuit de suferințe și simțind că i se apropie sfârșitul, voi să vină ca să móră în sânul țării sale, pe care nimeni nu a iubit-o mai mult de cât el. Inșă fu oprit de a intra; și după ce i se refuză și această ultimă mângâiere, se întórse de la malul Dunărei, din carantina de la Galați, «singur, părăsit, palid și descurajat, suferind de o bolă crudă», ca să móră în Sicilia, la Palermo. Era în tōmna anului 1852. Bălcescu n'avea de cât 33 de ani, și muri scriind la «Istoria Românilor sub Mihail Vitezul», pe care o lăsă ne-terminată.

«Cea din urmă scrisore a sa, plină de idei mari și de speranță pentru viitorul Românilor, și în care își arată regretul, că el nu va vedea așteptata zi a mării naționale, pentru care a lucrat și a pățimit, Bălcescu o termină cu vorbele «și cel din urmă al meu cuvint va fi un imn ție, o țera mea mult dragă!»

«V. Alexandri, amic intim al marelui om, scrise în limba armoniei cea de pe urmă gândire a lui Bălcescu de pe pragul veciniei și ne lăsă această elegie, care se distinge prin frumoasa plasticitate a imaginilor, prin eleganța și armonia expresiunilor și prin delicateta, blândețea și mărimea simțemintelor. In ea se oglindește sufletul lui Bălcescu așa cum era el.

«Cuprinsul poeziei, pus în idee abstractă, este dorul și gândul exilatului pentru țera sa, în ultimele momente ale vieții.

«Acest simțimânt, pentru un suflet nobil și mare, care speră într'un mândru viitor al țerii pentru care a trăit, este singur

de ajuns, ca să îndulcescă durerea și amărăciunea martirului care se vede murind, singur și aproape în mizerie, departe de țera sa.

«Poetul însă știe schimba singurătatea pustie și dureroasă în cea mai simpatică societate. Prin imaginațiunea sa el însuflește întrégă natura și dă viața bogată de iubire și de dor a sufletului său expansiv și o face părtașă simțimintelor omenești. Pentru el picurii de rouă sunt lacrimile nopții, frémătul frunzelor sunt șóptele simpatice ale arborilor, vîjiitul vântului și murmurul râului sunt suspinul și plânsul acestora.

«Aci o pasere, o rază de sóre și un nor luminos se adună în jurul tînerului exilat, ca să-l mîngăie în ora de restrîște spunédu-i frumoasa misiune ce au pentru țara lui, cu al cărui dor móre înstréinat.

De pre plaiu 'nstrăinării,
Unde zac și simț că mor
De amarul desperării
Și de-al țerii mele dor,
Ved o pasere voiósă
Apucând spre resărit
Și o rază luminósă
Și un nour aurit.

«Admirabilă este convorbirea murindului cu acești soli de mîngăiere ai naturei adunați în jurul lui:

—«Păserică sburătóre,
Unde mergi cu dorul meu?»
—«Am solie 'ncântátóre
De la sfântul Dumnezeu,
Să duc glas de armonie
Termurilor românești,
Să vărs dulce veselie
Inimilor ce jeleşti».

—«Rază vie, calétóre,
Unde mergi cu dorul meu?»
—«Am solie 'nviétóre
De la bunul Dumnezeu,
Să depun o sărutare
Pe al țării tale sin,

Și s'aduc o alinare
Jalntcului têu suspin».

—«Nourăș pătruns de sóre,
Unde mergi cu dorul meu?»
—«Am solie roditóre
De la bunul Dumnezeu,
Să mă las în Românie,
Ca să crească miș de florí
Pe frumoșa ei câmpie
Ce o plângi adese ori!»

«Repetițiunea aceleiași întrebări pline de duioșie, și adresată pe rând păsériquei, razei și norului, cu epitetele lor caracteristice; și răspunsurile acestora despre solia ce o au fie-care după firea sa; tóte aproape cu aceleiași cuvinte, precum același și neschimbat era dorul lui Bălcescu, —sunt de o rară frumuseță și pline de grație.

Acéstă dezvoltare treptată a dorului de țară, arătată prin întrebările eroului și prin răspunsurile celor trei amici închipuți ai săi, culminéză în ultima strofă în care exilatul murind le spune ce simte și ce gândește în acel moment. Cuvintele lui sunt un rēmas bun pentru o eternă despărțire și testamentul celei mai scumpe moșteniri, ce lasă el și ce póte lăsa cine va patriei sale.

—«Du-te, rază strălucită,
—«Du-te, mică păsérea,
Și pe țara mea iubită
Mîngăiați-ó 'n lipsa mea.
Iar tu, nour de rodire,
Fă să crească 'n sinul său
Cu verși laurí de mărire
Flórea sufletului meu!»

«Flórea sufletului său sunt cugetările cele mari, simțimintele de iubire și dreptate, nobleța și mărimea caracterului său, idealul național care a luminat și a încălđit inima lui Bălcescu, și voința de a'l realiza. Acéstă prețioasă moștenire, de care ar trebui să ne împărtășim cu toții, o găsim în viața, în faptele și în scrierile lui Bălcescu».

• • •

Câte observațiuni juste, ce analiză fină in rîndurile de mai sus asupra poeziilor «Bălcescu murind»! ca și cum un val de lumină și de căldură s'ar revărsa asupra fie-cărui vers din poezia Maestrului.

In tocmai ca un abil chirurg, care isbutește în operațiunile cele mai delicate, tot asemenea și Strajan reușește în analiza celor mai însemnate opere, cu deosebire din literaturile străine, cum este Wilhelm Tell de Schiller din limba germană, a cărei analiză cere curioștințe vaste asupra literaturii germane precum și a tuturor popoarelor.

Inainte de a încheia trebuie să spunem că acest mare dascal a complectat întraga serie a studiului limbei românești pentru toate clasele, afară de istoria literaturii pe care n'a imprimat'o încă fiind scrisă și de alții.

Pentru atâta muncă rodnică pe tărâmul literaturii didactice, Mihail Strajan va bine-merita, de la nem și țară, eternă recunoștință, iar noi vorbind în articolul de fond al revistei noastre despre D-sa, și inserându-i portretul, ne-am făcut o datorie față de acela căruia i datorăm mult din capitalul nostru intelectual.

P. VULCAN

ADEVÉRUL ȘI MINCIUNA

Rătăcit în miș de gânduri;
Stă bătrânul Adevér
Petrecându-și slaba-și mână
Prin brumatu-și și des pěr.
Cu podóbe orbitóre,
O femeie îndrăznóță
Ii vorbește cu sfruntare
Și'l privește drept în față.

«Și de ce'mi stai dus pe gânduri?
«Domnitor din vremuri mórte!
«Curățește-mi, te rog calea,
«Ca mărirea-mi să se pórte.
«De suflarea omenescă,
«Ce se-închină, tótă, mie
«De acei care te uită,
Și nici vor să te mai știe!

•Ți-ai trecut vremea, Bătrîne!
•Ești nevrednic tuturor
•Dór sěracul te mai chěmă
•La căminu-ți plângător.
•Schimbă-ți limba, lasă-ți portul,
•Și, urměză-mě de vreí
•Să trăiești colea'n palate
•Lângă credincioșii mei;

•Veí avea: un tron, ca mine,
•Și supuși nenuměrați
•Prea-slăvit veí fi apururí
•De puternic și bogatí.
•Peste alb, un giulgiu negru,
•Amândoi vom arunca
•Și'ngropând pe veí Dreptatea,
Nimeni nu ne-a turbura.

•Sunt Minciuna, tu veí bine,
•Inșă lumea mă iubește
•Și cu mine, fie-cine.
•Baní și rangurí dobíndește.
•Vino, lasă-ți cugetarea,
•Ș'acel vis din vremea dusă
•Lumea vecinic se preface,
•Eu Minciuna, sunt sus pusă.

Clătínând Bătrânul capul,
Ii vorbește liniștit:
•Du-te, tine-ți stăpánirea,
•Te desrătă între mișei
•Până ce'n ruina vremei
•Te veí prăbuși cu ei!

E. I. P. Neur.

DIN GEOGRAFIA DOBROGEI

MARHA NEAGRA

NUMIRI: Marea Négră se numește astă-zí.

La Mer Noire, la Francezi.
Black Sea, la Englezí.
Schwartzes Meer, la Germani.
Cernoe More, la Slavi.
Kara Denir, la Turci¹⁾ și Tatarí.
Kara Denghir, la Mongoli²⁾.

1) Hașdeu, op. cit. p. 154.

2) Schrader. Atlas historique planche 24 bis.

Mar Nero, la Italiani și Levantinii³⁾.
Mare Album⁴⁾.

Pontus Euxinus, la Latini.

Pontos Axenos și mai în urmă
Euxenos, la Eleni⁵⁾.

Mavro Tallassa, la Greci, cari sau
o împrumutaseră de la Osmanlii
sau o avuseră mai înainte⁶⁾.

Svarta Haf, la Scandinavi⁷⁾.

Mare Nitasch, în descrierea geo-
grafului arab Edrissi⁸⁾.

Istorie, tradițiuni și origina numelui.—
Fenicienii numiți de Ebrei «prin-
cipii mării și ai pământului (Isaia
XXII 8. Ezechiel XXVI 16) fură
cei d'întâiu cari se aventuraseră
pe furiósele valuri ale acestei in-
ospitaliere mări și fondară pe cós-
tele ei sudice și occidentale mai
multe colonii.

Pe cósțele sale sudice marea se
numea Ascenez (póte că există vre
o relațiune între acest cuvînt și
acel posterior de Axenos), iar cele
de la N. nefiindu-le cunoscute, ei
credéu că ating regiunile întune-
ricului și posomorâta locuință a
noptii; de aci denumirea de *marea
întunecată*, la tot restul de N. al
Mărei Negre.

3) Formaleoni n. 42 Tom. I. «Storia della naviga-
zione nel Mar Nero». Venezia 1788. «Il Ponto
Eusino ora e detto Cara Degnir, o Mar Nero da
Tatari et Turchi. Questa voce Cara é d'origine
scitica, non meno dei popoli Cari ch'erano Venuti
ad abitare l'Asia Minore. Questi Cari furon detti
Milesi dai Greci, il che rendeva corrottamente il
valore de la Coro denominazione di neri. Questi
Cari furon i più possenti coloni del Ponto; i
quale da loro dovette preneere il nome di Mar
Nero presso le nazioni, che ne occuparono le coste».
Am mai vorbit despre această părere a lui Formale-
oni în uvragiul meu «Istoricul Constanței».

4) Reichersdorf in Chorog. Moldaviae din 1541.

5) Eratosthenes ap. Strab. VII 296, Simonides.
Epigr. 89.

6) Beyer. De Cimmericis aque Karamzin.

7) Hașdeu, op. cit. p. 164.

8) Lelewel. Géographie du moyen age. Atlas
planche 14 și 15.

Vechimea pontului se urcă până
la timpurile preistorice ale grecilor.
Hesiod în Theogonia (Vers. 133-137)
arată că Πόντος este prima divini-
tate născută fără relațiunii amoróse
(semn al neproductivității apei să-
rate a mării) din chaos și gea și
că lăsă în urma-I numeroșa gene-
rație a Nereiadelor (vers. 131 și 233).

Πόντος în limba elenă nu avea
însemnătatea—după cum crede d.
Lt.-Colonel Drăghicescu în scrierea
sa «Dunărea și Marea Négră» ediția
din 1892 p. X—de mare complectă,
ci după etimologia dată de G.
Curtius (Greich, Ethym. p. 270),
Πόντος cu aceeași rădăcină ca și
Πάτος, însemna cale deschisă și cu
aceiași însemnare poetii epiei în-
trebuițau locațiunile Πόντος ἀλός
Πολιής sau Θάλασσα Πόντου (Max.
Müller. Essai de Myth. comparée,
p. 61—62).

Grecii în concepțiunile lor mito-
logice personificând tóte elemen-
tele naturei, făcură acelaș lucru și
cu marea; Πόντος, care în accepția
largă a cuvîntului însemnă cale
per excellentiam; și în adevăr, care
este calea mai deschisă relațiunilor
comerciale de cât marea?

Πόντος a rămas decî în Grecia
ca numele poetic al mării.

Cum însă Hesiod se mărginește
a ne arăta numai simpla naștere
din Gea, fără a ne spune dacă na-
șterea lui Πόντος se urcă la con-
cepția unei ființe divine cu figură
determinată și cu istoria ei pro-
pria, rămâne această denumire ca
o abstracție cosmogonică. Descen-
denții săi, Nereiadele au o semni-
ficație mai precisă (νά-ω, νά-μα,
ναρός și νηρός grec modern νερό)
sanscriticul snu, de unde snaumi
= fluo latinescul = a curge.

(A se vedea P. Decharme, Myth.

de la Grèce antique p. 5, 6, 7, 310, 311).

La început, când relațiunile comerciale erau foarte limitate, iar navigațiunea maritimă se făcea pe lângă țărm, de care foarte rar navigatorii se depărtau, fără a nu fi expuși pericolului, Marea Năgră fu numită neospitalieră adică Πόντος ἄξεεινος.

Chiar la intrarea în Bosphor, tradițiunea grăcă punea Symplegadele (Ovid. Metam. Cartea IV, vers. 336 — 337) iar în interior insula ΑΕΥΚΗ, unde nenorociții călători erau sacrificați lui Achile (Arriani. Periplus Ponti Euxini 32 și 33, despre insula ΑΕΥΚΗ voiu vorbi posterior).

Dar cu încetul cunoștiințele geografice ale Grecilor înmulțindu-se prin stabilirea coloniilor, Marea Năgră deveni prin euphemism Εὔξεινος Πόντος — marea ospitalieră. (Etatost apud Strabo VII 298 Simonides. Epigr. 89) din care apoi Romani făcură Pontus Euxinus.

Herodot (Cartea IV 13) o numește Marea de miază-zi.

În durerea sa exilatul poet al «Tristelor» numește o minciună numirea de «Euxinus» dată acestei neospitaliere mări:

..... Pontus
Euxini falso nomine dictus habet
(Trist. Eleg. XIII 27—28).

peste care vînturile moderate nu suflaseră nicî odată:

Neque jactantur moderatis aequora ventis.

Acelaș dispreț avea și pentru țărmurile ei:

Nec minus infida terra tinetur aqua.

În altă parte Ovidiu o numește «Nigrim Mare» cu înțelesul denăgră, funestă.

În anticitate ea se mai numia: Marea Assiriană (Littoris Assyrii Viator. Horat. C. III 4.

Mare Scythicum, Cimericum, Amazonicum, Samaticum (Ovid. Pont. IV 10, Horrida Sarmaticum cur mare duret hyems și,

Marcus Annaeus Lucanus. Pharsal, cartea II) după numele popoarelor, care î locuiau țărmurile.

Grecii Bizantini și după ei Latini o numiră dese ori Mer Major.

(De la Primandaie «Histoire du commerce de la Mer Noire) numire ce fu păstrată în unele scrieri din evul mediu.

Cavalerul Guillebert de Lannoy, ambasador către mai mulți domni orientali din partea Regelui Franței Carol VI și Regelui Engliteriei Enrie V, descriind trecerea sa prin Lithuania în Moldova și întâlnirea ce avu cu Alexandru cel bun, zice: Moncastre ou Bellegrad, une ville fermée et port sur la dite Mer Major».

În secolul XIV o mai găsim numită și «Walachische Meer» sau Marea Muntenescă, de către bavarezul Iohann Schildberger, care a călătorit prin aceste locuri către sfârșitul acestui secol.

De asemenea și «Pont Euxin de la Moldavie» în secolul XVIII.

După cum vedem Marea Năgră aparținea cu parte din cóstele ei Munteniei și Moldovei; pe la finele secolului Muntenia avea Chilia, iar Moldova mai jos de Cetatea Albă.

Venețianii o numiră Mar Maor sau Marea Maură.

În dicționarul turc al lui Hammer, găsim cuvîntul Kara—negru, supra nume care pređice fericire de la Osman I.

În adevăr de la 1300, de sub

Osman I a cărui sabie se găsește la moschea Eyub, Marea Négră este pentru Turci marea ospitalieră; ea a secondat toate întreprinderile lor de la trecerea celor 300 vase ale lui Mohamed, cuceritorul Constantinopolului (29 Maiu 1453).

Méry, care cunoște foarte bine literatura turcă, pretinde că nu a găsit nici un poet turc, care să fi vorbit rău de Marea Négră.

Formaleoni în căutarea numelui Mării Negre emite următoarea părere:

«Acastă mare nu s'a numit négră din cauza brumozității sale, căci brumoză a fost tot-de-una, dar nu tot-de-una s'a numit négră; numire ce trebuie s'o fi moștenit de la vre-un popor care 'i-a locuit țărmurile și care de asemenea se numea cara.

În desvoltarea acestei teorii, iată ce zice istoricul comerțului Pontului:

Negru în diferite limbi orientale se numește negru.

Carii vechiul popor din Asia mică au lăsat numele lor Mării Negre.

Maî departe deduce: μέλας în limba elenă înseamnă negru și aducându-și aminte de vechii Milessiani, colonizatorii țărmurilor Pontului, Formaleoni a dedus că Milessianii erau Cari.

Deci Marea Négră se va fi numit ast-fel după negrul popor Cari-Milessian. Acastă teorie este dovedită falsă de eruditul nostru academician, D-nul Hașdeu (Istoria critică p. 162—163).

Numirea Mării negre nu era atât de vechiă cum pretinde Formaleoni, care de alt-fel singur se contrazice, când spune: «Pontul s'a numit Marea Négră de când încăpuse sub

dominațiunea Tatarilor și Turcilor, de unde Rușii 'i-au zis apoi Czerna-More și Moldovenii Négra Mare.

Acastă din urmă părere este confirmată și de Dela Primandaie:

«Mer Majeure, les Grecs Byzantins l'appellèrent les premiers de ce nom qui fut adopté par les Latins. Lorsque les Turcs et les Tatares la dominèrent, ils lui donnèrent le nom de Mer Noire».

Origina numelui Mării Negre se poate împinge cel mult până în secolul X, nu mai încolo, adică în acea epocă, în care diferite triburi Turce și Tătare, Chazari, Pecenegi, etc. au început a se mișca din răsărit către gurile Dunărei.

După cum am văzut, că în anticitate numele acestei mări se da după poporele ce-i locuiau țărmurile, tot ast-fel în evul mediu ea fu numită une ori Marea Romană în înțelesul de grăcă, adică a Romei Nouă (Leleweil op. cit.) și câte odată Marea Rusă (Massoudi, Magasin asiatique p. 271).

Tot ast-fel Pontul fu botezat negru din cauza Romanilor cari îl stăpâneau prin importantisimul diametru comercial al Europei culte, d'întăiu la gurile Dunărei și apoi la cataracte, la Orșova.

O probă în plus:

Pe la 1390, fiind prins rob de către Otomanii și auzind de la densii numele Turco-Tatar Kara-Denghir, nēmțul Iohann Schiltberger, ceru naturalmente o traducere și s'a informat că această mare négră, înseamnă marea Kara-iflakilor (numire sub care înțelegău pe Munteni, spre deosebire de Moldovenii pe care 'i numia Kara-bogdan).

De la Pecenegi, de la Chazari, de la triburile orientale mai mărunte împrăștiate în evul mediu pe tot

litoralul septentrional al Pontului. Négra-Mare trecu la Turci, la Tatarii sub numele de Kara-Denghir, la Slavi sub numele de Czernoe-More, la Scandinavi Swarta-haf.

Grecii o imprumutară de la Osmanlii prefăcând-o în Μάρο-θάλασσα sau pöte s'o fi avut de mai înainte.

Notarul anonim al Regelui Bela o numește în limba latină Nigrum Mare.

Cantemir în «Tabula Geografica Moldaviae» o numește tot ast-fel.

In fine concluzia D-lui Hașdeu:

«In sus de Dunăre până la Crim, în jos de Dunăre până la Varna, în sus și în jos revărsându-se ca dintr'o pâlnie răsturnată, arume din basinul Carpato-Danubian, iacă propriu zisa Marea Négră, pe când dincolo de Meotide (Azov) și dincolo de Bosfor ea nici odată nu se chema ast-fel până la moderna generalizare a terminologiei geografice.

Bouillet în dicționarul său zice: Numele Mării Negre 'i-a fost dat de Tatarii, probabil din cauza întunecóselor păduri, cari îi umbresc cóstele.

(Va urma)

Locotenentul M. D. IONESCU
poeta superioră de răboiu

1899, Ianuarie 5.

DESPARTIRE

...Eu nu știu chipu'ți de ce este
Mihnit și ce ai tu să disperi?

În ochii tēi era mai erī

Poveste!

Vr'odată m'am purtat eu rău?

Dar nu știu cum să'ți fi greșit.

Că'n tot-d'auna m'am topit

De dorul tēu!

Știi? Serile în tot-d'auna

Cu-atăta dor tu m'aștepta!

Și cum venēm mă sărutai

Intr'una!

Eu te privēm cu ochii plini
Și fericit plngēm mereu,
Căci tu erai norocul meu
Printre streini.

Și acuma ce-ai cu mine dragă?

Atât te rog, că rău nu-î,

Tu supărarea să mi-o spui

Intrégă...

Eu știu!... De când te-ai întâlnit

Cu el, atăta te-ai schimbat!...

El ne știa—și s'a purtat

Atunci cinstit.

Azi 'l-întrebaî—că'l știu cuminte.

Mi-a spus că nu te-a mai vădut

De-atunci... dar eu am priceput

Că minte!...

Mē'nec... de-abia mai pot să'ți spun

Așa am fost fără noroc!

Aș vrea să nu mai știu de loc,

Să fiu nebun..

Veđi, plng?... Dar dacă plng îți pasă?

Oh, dacă nu'ți mai sunt eu drag,

Tu spune-mi, nu'ți mai cale pe prag,

Și lasă!

Cu altul fericită fi,

Dar de om rău să nu mă cređi...

De azi nici n'ai să mă mai veđi

Printre cei vii!...

Alex. St. Vernescu.

ANECDOTE

—STUDIU—

Cuvintul anecdotă însemneză nepublicat, și acéstă însemnare s'a păstrat mult timp. Așa. doi scriitori Muratori—istoric italian—și Martenne—diplomat și publicist german, au dat articolelor lor inedite titlul de «anecdote».

Cu timpul, însă, și-a pierdut vechea însemnare de nepublicat—și, în timpul de față, anecdota e o povestire scurtă și spirituală a unor întâmplări mărunte. (L. Șainenu).

Subiectul anecdotelor, mai înainte era luat din viața persónelor istorice, din viața artiștilor, a literaților, sau din epoca

unei societăți. Cu ajutorul anecdotelor ómenii mari ai antichității au fost cunoscuți, căci «*Vietele ómenilor iluștrii*» ale lui Plutare, «*Istoria celor 12 Cesarii*» a lui Sueton, «*Cele 16 biografii ale comandanților Grecii*» scrise de Corneliu Nepos, nu sunt alt-ceva, de cât anecdote istorice.

Citind anecdotele referitoare la un timp óre-care, sau la un popor, aflăm ce moravuri și ce obiceiuri avea acel popor și despre acestea un autor francez Merinée zice: «*In istorie imi plac anecdotele, și mai cu sémă prefer pe acele cari descriu bine obiceiurile.*»

Din timp în timp s'au modificat, și ast-fel au ajuns ca dintr'o povestire istorică, să devie o povestire scurtă, grăbită a unui fapt mai mult sau mai puțin nostim, «*cu haz*», sau povestirea unei aventuri amuzante și curioase.

* * *

Dintre popórele care posed mai multe anecdote, e poporul frances, și primele cărți de anecdote au fost: «*anecdotes de la cour de Florence*» de Varillas; «*anecdotes de la cour de Philippe Auguste*» de M-elle Lausan, și după acestea au apărut alte multe. Dar nici noi Români, nu suntem mai prejos. Literatura noastră poporană — căci anecdotele fac parte din ea — posedă multe lucrări de anecdote: «*Snóve*—căci snóve e sinonim cu anecdota—de I. Ispirescu; «*Povestea vorbeii*» de Anton Pann; «*Cronica Satelor*»; «*Snóve sau glume populare*» de Dumitru Stăncescu; «*Palavre și anecdote*» de E. Baican; «*Isprăvile lui Păcală*» de P. Dulfu; «*Anecdote*» de N. A. Bogdan; de Elena Sevastos; «*Anecdote militare*» de Vladimir; «*Anecdote*» (4 volume) de D-I Th. D. Speranța; «*De la Români din Balcani*»: «*Anecdote și Snóve*» din publicațiunile Cercului literar «*Ovidiu*» de P. Vulcan.

* * *

Prin anecdotele istorice invětăm și aflăm ceva; știm cum erau marii regi, marii generali; prin ele aflăm, cari erau curagioși, cari fricoși; căror le plăceau să fie lingușiți, căror nu. Prin ele, citindule,—însă să fie scrise cu exactitate, căci câte-odată cam nu sunt adevărate, de acea un general francez a zis: anecdotele sunt ficțiuni și cred puțin în ele,—ne dăm séma, de ce-a fost Loudovic al XIV-lea, Napoleon, Enric al IV-lea, Frideric cel mare, Carol Quintul, prințul d'Orange, Condé, mareșalul Villars, ș. a.

Prin anecdote am aflat cum mamele spartane își trimeteau copii la luptă, cum îi îndemneau să se lupte cu curaj, cum le pregăteau armele—scutul, sulita, ș. a.—și ce le zicea la plecare. Așa: «*o dată un spartan arată mumei sale spada lui, zicând: E cam scurtă.*»

— Nu-î nimic, veî face un pas înainte mai mult, îi răspunse mamă-sa».

Cel ce se duce la luptă pentru patrie este răsplătit, așa ne spune anecdota, de aceia mulți se duc, disprețuind mórtea, «*unde te duci, băete?—Mă duc să mor*». Ce frumos răspuns!

* * *

Cu timpul, după cum am spus, anecdotele au devenit amuzante: «*Ce este infanteria?—Infanteria este soldatul care se luptă pe jos. — Dar Cavaleria?— Cavaleria este soldatul care se luptă călare. — Dar administrația?—Administrația este soldatul care se luptă... cu hrana și cu muniția*». Sau «*Coana căpitănesă dă ordonanțe-î ceai. — Fierbe-l, strecórá-l și adu-l.*»

Nae a strecurat ceaiul într'un ciorap murdar și madam Caliopei e furiósă.

Dar ordonanța se scuséză:

— Era deja murdar ciorapul, cónă!»

Ce contrast! In anecdotele istorice soldatul se laudă, pe când în cele actuale —amuzante—soldatul ni se dă ca tip de prost!...

* * *

Intre anecdotele române, cari ocupă un loc important în literatură, sunt acelea ale D-lui Th. D. Speranța, cari sunt foarte variate. Am putea deosebi două grupe: unele relative la străinii — ale căror tipuri sunt prea bine reușite — ca Țigani (Acru !), Evrei (ovreiu bătuț), Greci (Grecul la bărbier), Unguri (Ungur bré!...), Nemți (răsbunare nemțească), Ruși (măncare rusescă) ș. a.) altele sociale, biciuind vicii și scăderi, cum e purtarea rea a femeilor (dacă'i lege, se'nțelege!), beția bărbaților (tot la cărciumă), uitarea datoriilor de către preoți. maici (perdeua de la Sf. icône), etc. (Gh. Adamescu).

Tóte anecdotele D-lui Speranța sunt foarte bine descrise, într'un stil limpede, ușor, curat. Despre ele într'o scrisóre, eruditul și savantul nostru profesor D-l Bogdan-Petriceicu Hașdeu, se adresază D-lui Speranța: «N'am putut să isprăvesc volumul de «Anecdote» pe care mi l'ai trimes, căci l'am citit odată întreg, l'am citit întreg de două ori, și e mai mult sigur că peste puțin mă voiu apuca a'l citi întreg din nou, din nou ca ceva cu totul nou: cu cât îl citesc și-l recitesc acest velum, cu atâta mi se pare că nu l'am citit destul». Are dreptate, căci de-am avea pe masă câte-și patru volume de anecdote ale D-lui Th. D. Speranța, nu ne-ar veni să le lăsăm din mână, — până nu le terminăm, — ca să le înlocuim cu altă carte. Aprópe singur, D-l Th. D. Speranța a avut norocul în descrierea, amănunțită bine, admirabilă, a diferitelor tipuri, în cât lucrarea D-lui voluminosă până acum 4 volume, cu titlul anecdote, alte anecdote, tot anesdote, anecdote afumate; și câte de aci înainte... căci autorul e încă tânăr! — este... ce spun?... este — zice D-l Hașdeu — un grup de portrete de pe natură, à la Francois Hals (un pictor): rămăi și vei rămânea neajuns și neîntrecut». Cu un cuvânt sunt perfecte... Iar D-l A. Vlahuță zice: «D-l Speranța a observat cu o pătrundere atât de ex-

tra-ordinară» comóra de «intimități prețioase din viața de la țară» și mai departe «Bețivul, jidanul, sîrbul, ciobanul, popa... nu sunt creațiuni artificiale, ci ómenii vii și pururea aceiași, care gîndesc, simț și se mișcă dnpă croiala firii lor, cari vorbesc cum li-i portul și se pórta cum li-i vorba». (L. Șaineanu).

Cum vedurăm, anecdota zugrăvește ca într'un tablou, însușirile ridicule ale unei persoane sau ale unei clase de ómenii și ca să fie bună — să aibă valóre — «pe lângă arătarea moravului și a valorii intelectuale a unui om, trebuie ca să intrunescă și un însemnat grad de plasticitate și frumuseță în expunere, asemenea unui tablou mic, însă frumos și plăcut».

Craiova.

D. D. Stoianescu.

Basm neterminat

*Frunza tremură ca'n spasm...
S'a prins codrul cu isvorul
Ca să-și spue câte-un basm
Dór de le-o mai trece dorul.*

*Și-a 'nceput întâiași dată
Codru basmu-î minunat,
Frunza pare fermecată
Și isvorul descântat...*

*Basmu-î despre-un împărat
Și el este așa de lung,—
Lună vre-o patru necurmat;
Ca să-î spue nu-î ajung...*

*Ađi de jale e cuprins
Codrul că n'a terminat,
Căci Noembrie a nins
Și isvorul a 'nghețat...*

G. Crăciunescu.

VISUL LUI FABIU

(Fantazie)

I

În fața unor case, pe care tinărul Fabiu nu le văzuse nici odată, dar pe care totuși părea că le cunoște fără să știe cum, — erau așezate în curte niște bănci de școlă, una după alta. Intr'una din ele, cu cotul rezemat de marginea băncii, cu privirea visătoare, stetea Liberia, prietena lui din copilărie. Copilă frumoasă și tinărară, ea avea ochii negrii, obrații rotunzi și albi împurpurați, brațul plin, corpul mlădios ca o smicea de salcie, sufletul inundat de reveria vârstei ei fragile. Așa cum stetea acum părea totuși un copil, care aștepta cu nerăbdare libertatea de a se juca. Lângă ea mai erau câți-va streini, cari ades ceru să vorbească cu ea, dar pe cari ea nici nu-i băga în seamă. În altă parte sburau gândurile odată cu privirile ei: spre Fabiu, care stetea în altă bancă privind-o din când în când pe furis și așteptând și el să plece lumea totă spre a se duce lângă Liberia. Mai nerăbdător de cât ea, se scula de pe bancă și începu a se mișca de colo-colo fără astâmpăr, dorind să plece acea lume pentru a rămâne numai el cu ea. De câte ori nu se gândise cât ar fi de fericit numai cu ea, cât de mult ar săruta-o, cu câtă căldură ar strânge-o în brațele lui, cuprindându-i mijlocul mlădios, cum ar fi stat apoi gură în gură, cum i-ar fi spus numai din ochi cât amor îi păstrează în inima lui rănită!... Cum a năceput s'o iubească, nu ști da seamă, căci trecutul lui era prea dureros spre a-și mai aduce aminte de el. De-o fire ciudată, aci prea amărât fără cauză, aci prea vesel de o expansivitate copilărească, Fabiu nu se putuse pricepe pe sineși nici odată. Însă de când o iubea pe ea, totă firea i se schimbă: ochii, lui erau o scânteiere strălucitoare de bucurie; gura, un zîmbet

fericit; sufletul lui, o profundă inundare de viață: părea un inspirat al cerului. O iubea mult pe Liberia: îi iubea ochii ei așa de clari, senini ca două bobe de rouă pe două petale negre și îi dorea adânc sufletul când acei ochi deveneau triști, visători, plutitori în marea suferinței, căci se gândea: câtă jale înecă un suflet, atunci când prin porțile lui abea străbat în afară raze melancolice, duiose... izvorite din noaptea dorului de morțe!... Și cu toate acestea, atunci murea de dragul ei mai mult, când vedea întristarea strălucindu-i în privire, și ar fi vrut de multe ori s'o vadă plângând chiar, numai s'o potoa mângâia pe obraz, să-i sărute ochii lăcrămați, sorbind lacrimile ce i-ar fi curs pe față, să-i ia mână mică și albă, mole ca velura și caldă, spre a i-o aduce la sîn, s'o încălzească tot mai mult, s'o cuprindă în brațe culcând-o pe mâini cu fața 'n sus și să-i zică: «Copila mea, nu mai plânge, căci voiu muri de durere!» Sau: «Copilă dragă, prefă-te că plângi, știu ca un copil, ca să pot ride de fericirea de a te mângâia pe obraz!» Era ore acesta o iubire de vis, sau visul unei iubiri petrecute aiurea? El n'ar fi putu-o spune, atât de puțin își da seamă de sineși, atât de mult o iubea pe ea. Și nici ea nu-și închipuia că nu e de cât o umbră-ideal în fantasticul lui vis, — vis pe care cercăm a-l povesti aci.

II

Acum, când steteau așa de aproape unul de altul, mureau de necaz că nu pot cădea unul în brațele altuia. Se priveu pe furis, cu ochii dulci, aprinși de dor și neastâmpăr.

În sfârșit, el intră în casă, dar când fu la ușă, o privi blând zîbindu-i cu înțeles, parc'ar fi vrut să-i zică: «Vino și tu după mine!»

Abia o clipă trecu de când se'nvârtea el prin casă fără rost și deodată se po-

meni cu Liberia în fața lui: venise ușor pe nesimțite și când fu drept în fața lui, privindu-l cu ochii plini de dor, abia suspină: «Iubitul meu Fabiu!» și îi căzu la sin. El, amețit de vraja amorului tânăr, își apropie obrazul de al ei, simți căldura fragedă a feței și respirarea îi fu oprită când își alipi gura de dogoritoare gură a copilei. Nu 'și spuneau nimic, căci nu mai putu vorbi; ci, cu ochii închiși pe jumătate, cu brațele împrejurul gâtului, strânși aproape, tot mai aproape steteu muți suspinând de fericire.

— Liberia! se auzi de afară.

— Ah! tresări ea speriată că o poate surprinde cine-va, cine mă chiamă?

— Du-te, Liberio dragă, mama ta te strigă.

Ea răspunde: «Aud!» și eși în ușă

— Unde e Fabiu?

— În casă, caută... o, carte în bibliotecă.

— Chiamă'l afară!

— Fabiu, te chiamă mama.

— Viu îndată.

Eșiră amândoi.

— Fabiu, copilul meu, du-te cu Liberia în grădină și culegeți fructe, și mai lasă cartea acuma!...

— Mergî Liberio cu mine?

— Da! Și au intrat amândoi în grădină.

III

Amândoi mergeau tăcuți, privind în jos, simțind încă cutremurul voluptos al sărutărilor. Ei însă îi bătea inima de mica spaimă ce o avusese când mama sa a strigat-o de afară, și căuta să-și stăpânescă turburarea, gândindu-se că acum ar fi peste puțină să-l vadă cineva în largul grădinei. Căci acea grădină era desă și ei intraseră cu totul în afundul ei. Semănată cu poteci acoperite cu nisip și umbrite de tei mari cu frunze late, puși la rând, cu ramuri dese și aplecate spre poteci făcând umbră ca și cum ar fi vrut ele însăși să ascundă

atâta dor și frumusețe; plantată ici și colo cu meri domnești și peri înalți răspândiți și răsădiți în cercuri imense înăuntrul ei; cu coacăzi stufoși și smeură cu ramuri întinse în vînt, care se plecau atingînd pămîntul; în mijlocul ronturilor superbe de flori în mil de culori aprinse albastre, roșii, albe, și de trandafiri rotunzi înfloriți, se înălțau sus enorm niște nucii bătrâni cu frunza lată a căror brațe de ramuri se întindeu în lături tot mai mult spre a coprinde par'că imensitatea grădinei. pluteau cu lemnul alb, a căror frunză rotundă tremura nervos la slaba adiere a vîntului: grădina părea imperiul amorului, și nicăeri n'ar fi fost ei mai fericiți ca aici.

Priveliști tot mai noi și mai mărețe li se înfățișau înaintea ochilor, aci văi cu iarbă verde, cu rîuri argintate de lumina strălucită a sôrelui, dincolo movile cu brați înalți cu paralele verzi întinse în lături, ici și colo statu de marmoră albă ca zăpada, zei și zeițe, Cupido cu pèrul creștînd stînd la pîndă cu arcul întins gata de a lovi; Diana, mîngîind un superb câine de vînatore, care ține 'n gură o pasăre; Marte, orgoliosul Marte; Jupiter tronînd lumea, și în sfârșit Venus, cu corpul mlădios de marmoră albă, stînd rezemată de o stîncă, visătoare cu ochii privind în infinit...

Ei mergeau încet strânși aproape, tăcuți, cuprinși de puternicul dor al iubirei eterne, senine. Dar aruncându-și ochii în urmă, vedură că în locul arborilor și tuturor frumuseților grădinei, un întuneric negru și des fără fund se întindea în spatele lor și creștea mereu cu cât ei înaintau. Unde dispărușeră toate frumusețile din grădină? Ei nu știau și nici nu-și putu da sémă. Apoi vedură cum, în urma unui suflu de vînt șuerător, copacii dinaintea lor luară forme bizare: aci creșteau cu virful până în adîncul cerului, aci scădeu devenind flori pe pămînt. Pieriră apoi cu totul. O

mică zguduitură în întreaga natură și totă plantația imenselor grădini dispăru în pământ; în locul ei se ridică la suprafață, de-a-curmezișul drumului lor, un isvor limpede ca sticla topită, a cărui apă curgea tremurătoare sărind peste pietre albe și netede, făcând un sgomot ușor, adormitor, ca șoptele duișoare ale unei mame, care se teme să nu 'și deștepte copilul.

Pe marginile izvorului era iarbă fragedă, verde și deasă, ale cărei fire lungi erau trase la vale de curentul apei. Dincolo de izvor, o câmpie întinsă pe care se zăreau câpițe și brazde lungi de fin tăiat. Dintr-o parte se auzea dăngănitul unui clopot de oie: se vedea albind o turmă, care mergea liniștită cu păstorul între ele, ce părea un matelot în mijlocul valurilor domole ale mării.

Liberia, transformată la vederea atâtor schimbări petrecute în jurul ei, sări peste riu dincolo și, veselă se întorse cu fața spre el, zicându-i copilăros, glumind: «Sai și tu ca mine dacă poți, dragul meu Fabiu!»

El dete să sară, dar fantastic izvorul se lăți mereu până se prefăcu într-o apă mare ca un lac. În nedumerirea lui, ochii i se îndreptară spre chipul ei. Suspină cu brațele întinse spre ea gata să sară în apă când o zări legănată într-o luntre, pe care se căsnea s'o mână spre el. Era aproape, când el îi zise:

«Liberio, întinde lopata spre mine ca să apropii luntrea și să sar și eu alături».

Ea întindând lopata o scăpă în apă și aplecându-se s'o ia, cădu în valuri țipând: «Fabiu, iubitul meu, ajutor, mă înec, mă'nec!»

El, cutremurat de spaimă, se aruncă în apă și o cuprinse cu brațul de mijloc înotând cu putere spre mal. Dar, ciudat! Cum se căsnéu să iasă la mal, se simțiră de odată ușori ca fulgul și înălțându-se în aer în sus, tot mai sus spre

cer, strănși la sin. Iar în locul apei, care dispărea pe pământ și se răcea, se frământau niște nori mari de argint. Ei plutéu scăpați de ori-ce grijă, fericiți deasupra norilor, când în depărtare la răsărit se zări un punct negru, care creștea încet venind spre ei cu o iuțelă de glonț alergător prin spațiu. Era un vultur urias, care, ajungându-i după ce străbătuse imperiul cerului, se năpusti furios asupra lor și răpi cu ghiarele lui mari și puternice pe Liberia, intrând cu ea'n nori.

El strigă din sufletu'i sfâșiat de frică și se repeși spre el. Minat de însăși denădejdea și furia ce-i zdrobiseră inima, se scobora prin văzduh spre ei zburând ca un fulger, auzind țipetele sfâșietoare ale ei. Trecu în jos prin nori și vedu vulturul uriaș bătând din aripi lângă corpul leșinat al Liberiei, care zăcea întins pe mușchiul unui munte. Marea și înfiorătoarea pasăre croncănea sălbatec îndreptându'și ciocul căscat spre el.

Fabiu, infuriat și îngrozit de mărtea prea iubitei lui, se lăsă pe vârful sur al unei stânci înalte din apropiere, puse mâna pe un bolovan mare de piatră și îl repeși între aripele pasărei uriașe, care, lovită de mărte, se rostogoli printre cotele stâncilor mototolindu-și aripele.

Prăpastiile răsunară de țipătul ascuțit al vulturului murind, pe când Fabiu, însetat de dorul iubitei lui, se duse la ea, o cuprinse în brațe, strângând-o la sin dureros, sfâșiat de milă. Ea trezindu-se din leșinul înfiorătoarei spaima și simțindu-se la sinul lui, abia putu să mai suspine: «Fabiu, iubitul meu, te-am pierdut!»

Și muri în brațele lui cădându-i capul pe spate.

El o vedu murind, simți o zguduitură amară în suflet, și muri și el cădând împreună cu ea în întunericul abisului ce se deschidea sub ei.

N. Mihăescu-Nigrim.

P A S T E L

Luna ese întregă de după un del,
înfiorând codrii. Lacul cu drag i se face
oglină și roșă pe un zefir de-al lui,
blajin, să îndemne frunzele la spus po-
vești, de cele în surdină — în timp ce
nufărul visază privind viorelele.

Un ultim tril de caval se pierde pe
vale, pe luncă, omorît de izvorul doinaș
dintre romanițe...

«Ce dragă îmi ești tu!» zicea el în
tremur, sărutând-o frumos... «Vești e așa
de dulce aci sub fag să stau cu tine!»
«Ce-ar fi să mă săruși și tu odată?..»

Ea se uită în ochii lui fermecată,
creștând că-i vre-o minune, și 'nceț, cu
tămă, își lasă rușinată capul ei pe piep-
tul lui de voinic...

Luna îi pune betelă pe părul ei mai
frumos ca o betelă.

O privighetore tăcu de-odată, privind
la ei. O trestie se pune pe gânduri...
Dor un zefir ștrengar, se lăgă de frunze,
de flori, de plete, de gene...

Astămpără-te zefirule! lasă-ți să
dormă!...

Alex. St. Vernescu.

N U Ș T I U...
—

Dulce minune 'ncântătoare,—
In ochii tăi frumoși senini,
Cu genele tremurătoare,
De-atâta poezie plină,
Atât de multe am citit
Că așd mă simt de ei robii!...

Nu știi de'n a vieții carte
De sordă mie-mă va fi scris
De tine 'n lume să am parte,
Sau tot va fi numai un vis
Cu dulci senzații și poeme
Ce-l voiu trăi o scurtă vreme!...

Adânc în suflet și în minte
Tu mi-ai pătruns de la 'nceput,—
Icônă'fl vecinic înainte

Imi stă de pază,—chip plăcut!...
Și-ți fericire pentru mine
S'adorm cu gândul dus la tine...

G. Crăciunescu.

Ș i c e ' i m a i f i f a c e n d...
—

Și ce'i mai fi făcând tu dragă?...
la vești: ce de mai flori p'afară!
Pădurea a 'nverșit întregă.
P'acîc știu tu că'i primăvară?

Salcâm's albi ca altă dată,
Și ning la flori pe cărările,
P'acolo unde'i îngropată
Povestea visurilor mele...

Alex. St. Vernescu.

S C R I S O R I I N S E M N A T E

X

Domnule Președinte,

Am primit adresa D-v. prin care a'ți bine-voit
a'mi comunica că adunarea generală ținută anul
trecut m'a proclamat membră onorifică a Cercului
literar «Ovidiu».

Vă mulțumesc pentru această onoare și vă rog a
primi modesta sumă de:

Lei 100 (una sută) ca ajutor pentru fondul acestei
societăți.

Felicitându-Vă pentru meritoasă inițiativă ce a'ți
luat de a înființa un focar de lumină în acea nouă
provincie Română, și făcând toate urările pentru
propășirea ei, Vă rog, Domnule Președinte, a primi
asigurarea osebitei mele considerațiuni.

Elena Dr. Turnescu.

X I

Domnule Președinte,

Adresei D-vostre No. 291 din 2 ale curenteii mă
grăbese a răspunde că primesc a fi membru al
Cercului literar «Ovidiu» și că mă simt onorat de
distincțiunea ce 'mi-ați acordat.

«La faptă bună

«Puțini s'adună.

«Dar mult pot puținii sunt, împreună».

a zis, dacă nu mă înșel, Văcărescu.

Puțini suntem încă, răslețiți ne aflăm: să lup-
tăm pentru a ne aduna la un loc cu gândul și cu
fapta, să lucrăm pentru a ne face mulți și a înlesni
celor din viitor, pe o cale mai netedă, puțința de
a da țării o literatură originală, viguroasă și traică.

Fiți, vă rog, față cu membrii activi ai Cercului,
interpretul mulțumirei mele adânci și primiți, vă
rog, încredințarea deosebitei mele stime.

N. Rădulescu-Niger.

risație direcțiunilor școlare spre a se conforma în consecință.

p. ministrul, S. Stănescu.

La 25 Ianuarie corect, în Salonul Bristol, Cercul «Ovidiu» va ține conferința sa de inaugurare al celui de al doilea an de funcționare. Conferința va fi urmată de o reprezentație teatrală cu piesa *Lumpatius vagabondus*.

La adresa noastră No. 206 din 28 Maiu a. t. prin care D-na Elena Dr. Turnescu e numită membră de onoare, D-sa a bine-voit a răspunde prin scrisoarea care o publicăm în numărul de față, iar pentru sprijinul material ce a oferit instituțiunei noastre. Cercul «Ovidiu» i-a înaintat următoarea scrisoară de mulțumire:

Onorată Dómnă,

Membrii Cercului literar «Ovidiu» din Constanța, adânc mișcați de bune-voințoarea D-v. atențiune și de sprijinul material ce ați dat primei Instituțiunii de cultură în Dobrogea, trimițând odată cu stimata D-v. scrisoară suma de lei una sută, vă aduc prin aceste rânduri căldurose mulțumiri, asigurându-vă de eterna lor recunoștință și înscriindu-vă numele în paginile neuitate din inima fie-căruia.

Rugăm pe a-tot puternicul D-zeu să vă rezerve sănătate și ani fericiți, pentru ca bunătatea D-v. de matronă distinsă a nemului românesc, să se reverse asupra lui, ca o bine-cuvîntare cerescă.

Bine-voiți vă rugăm onorată Dómnă, a primi încredințarea înaltei noastre considerațiuni.

În numele membrilor

Președinte, P. Vulcan.

Distinsul nostru colaborator, poetul Nigrim, profesor la Ploești, primind onoarea de a fi membru al instituțiunei noastre,

ne scrie ca răspuns la adresa noastră No. 206 din a. t. o scrisoară, care dacă știm că vine de la un tânăr plin de talenți și măiestria de stil ce se desfășoară printre rânduri, ideile și simțimintele cărți îl alcătuiesc fondul, ne-ar face să credem că vine de la un Tolstoi întinerit.

Sosindu-ne, când deja revista noastră se tipărise, păstrăm această surpriză cititorilor noștri pentru numărul viitor la rubrica scrisorilor însemnate.

Monumentalul studiu al Președintelui nostru de onoare, ilustrul arheolog și profesor universitar D-l Gr. Tocilescu, despre: «Monumentul triumfal de la Adamclisi», va continua în numărul viitor ca articol de fond.

Tot în numărul viitor vom continua articolul D-lui P. Vulcan, «Psihologia amorului», prin care se studiază inima omenirii în diferite timpuri și la diferite vârste cu privire la acest sentiment.

«Sic transit gloria mundi»

zice un proverb latin.

Vrem să facem aluziune la promisiunea dată de noi la finele articolului studiu despre poetul Olteniei, Traian Dămetrescu, publicat în No. 4 al revistei noastre, prin care încheiam cu datele principale din viața sa, pentru ca să revenim imediat asupra analizei scrierilor sale poetice. Ei bine, de atunci și până azi sunt două luni și jumătate, în care timp ne-am adresat întregii Craiove intelectuale să ne procure volumele de poezii ale poetului și din toate părțile ni s'a răspuns că nu se mai găsește nici un volum nicăieri (!?) Și când acesta? După patru ani de la mórtea poetului... Ce să mai zicem după 40 de ani? Tot vorba ăluia: «Sic transit gloria mundi».

ABONAMENTELE LA REVISTA „OVIDIU“

Pe un an în țară	Lei 10.—	Pe 6 luni în străinătate	7.50
Pe un an în străinătate.	15.—	Pe 3 luni în țară	3.—
Pe 6 luni în țară	5.—	Pe 3 luni în străinătate	5.—
Un număr		Bani 50	
Un număr vechi		Leu 1.—	

Pentru veri-ce fel de anunț inserat în revista «Ovidiu» în spațiu de 10 linii, pe termen de o lună, se plătește 10 lei anticipativ. Pentru 3 luni 20 lei.

Rugăm pe onorații noștri cetitori, cari s'au pătruns de apostolatul nostru, să bine-voiască a înainta abonamentul pe adresa d-lui P. Vulcan la redacția revistei «Ovidiu», fiind cunoscute sacrificiile morale și materiale ce facem pentru ridicarea nivelului de cultură în Dobrogea.

MAGAZIN DE INCREDERE

P. SAPIRE

Orologerie, Bijuterie și Orfeverie

CONSTANȚA

Strada Carol No. 11

Se găsește cadouri pentru anul nou de la 2—1000 lei bucata, cadouri pentru logodne, nunți și botezuri cu prețuri foarte moderate.

**NOUA TIPOGRAFIE „AURORA“
CONSTANȚA**

Aducem la cunoștința numeroasei noastre clientele, că am adus un foarte mare și bogat sortiment de **Cărți de vizite** pe cari le imprimăm cu cele mai frumoase caractere de litere cu **2 lei sută.**

**NOUA TIPOGRAFIE „AURORA“
CONSTANȚA**

Strada Mircea Cel Mare No. 23

Efectuează ori-ce lucrare atingătoare de arta tipografică, precum: **Brocări, Ziare, Afise, Programe, Registre, Circulari, Bilete de nunta, de logodna și betez, Facturi, Etichete, Diplome, Cărți de vizite și adrese etc.** cu caractere de litere din renumitele turnatorii Deberny & Co. Paris și Schelter & Giesecke din Leipsic (Germania).

Asemenea aducem la cunoștința Onor. Public că am înființat și un atelier de **Legătorie de Cărți** și ne obligăm a confecționa ori-ce lucrare atingătoare de această branșă.